

I detta nummer

- SAM 2012
- Summering av kontrollsäsongen 2011
- Bredband
- Landsbygdsprogrammet gör skillnad
- Läge för våtmarker

Allmänt/ Jordbruk & landsbygd

Hej på er alla! Nu är jag på plats och som alla som är nya på jobbet känns det något förvirrat, spännande och lite pirrig. Snart har jag gjort min åttonde dag som chef för Landsbygdsenheten och det är en häftig resa att kliva rätt in från politik till praktik.

Jag har min bakgrund på Landsbygdsdepartementet och har de senaste åtta åren ägnat mig åt utformning av EU's landsbygdpolitik och Sveriges landsbygdsprogram. I min tidigare vardag har jag således försökt övertyga tjänstemän i Bryssel om varför vi vill utforma vårt landsbygdsprogram på just detta sätt, förhandlat om den framtida EU-politiken samt haft koll på de dryga 36 miljarder som vi har till vårt förfogande inom det svenska landsbygdsprogrammet.

Så varför lämnar jag då denna värld för att komma till Länsstyrelsen i Uppsala? Jo, därför att jag vill se vad som händer i den andra änden. Vad händer med de 36 miljarderna? Hur kan företagen utvecklas med hjälp av dessa medel och insatser? Vilka spännande projekt bubblar ute i länet? Och hur värnar vi bäst om odlingslandskapets unika naturvärden?

Vi har en oerhört spännande tid framför oss och mycket som ska göras. Jag hoppas att 2012 ska bli ett år där SAM-internet kommer att förenkla arbetet en hel del och att trenden med goda kontrollresultat fortsätter. Vi har också två år på oss att slutleverera resultat inom alla de insatser vi har i landsbygdsprogrammet. En hel del av våra medel är redan slut och vi

börjar stänga vissa åtgärder. Inom andra åtgärder ska vi nu slutsputta.

Under året ska EU's 27 jordbruks- och landsbygdsministrar fatta beslut om den nya politiken efter 2013. Och vad kan vi då hoppas få ut av detta? För det första hoppas jag framför allt att både jordbruks- och landsbygdpolitiken förenklas. Annars har vi svårt att leva upp till högt ställda mål. För det andra hoppas jag att vi kan få ordning på vår problematik med betesmarksdefinitionen. För det tredje hoppas jag på en rättvis fördelning av medlen mellan de 27 länderna och en fördelning som grundar sig på hur väl vi har förvaltat de medel vi tidigare har fått. Bland annat därför är det viktigt att vi kan visa goda resultat både vad gäller gårdsstödet och landsbygdsprogrammets användning.

Jag kommer att ägna första tiden till att sätta mig in i verksamheten och försöka förstå hur allt funkar härinne. Något av "cocooning" alltså, men sedan, när jag är mer varm i kläderna, vill jag gärna komma ut till er därutån och se vad som verkligen händer och sker. Ses snart alltså!

*Helene Holstein,
Landsbygdsdirektör*

Innehåll

Stängsel mot rovdjur	sid 1
SAM 2012	sid 3
Kontroll 2011	sid 4
Ekologiskt miljöstöd	sid 5
Landsbygdsprogrammet gör skillnad	sid 6
Ett attraktivt landskap	sid 9
Bredband	sid 10
Greppa näringen	sid 12
Kurser	sid 14

Sprutkurs, grund

Länsstyrelsen kommer att anordna en fyradagars grundkurs för behörighet att använda kemiska bekämpningsmedel i jordbruket. Kursen kommer att vara vid Jällaskolan, Uppsala, under mars månad.

För anmälan och info kontakta Ulf Rosendahl, 018-19 53 62

Höjd ersättning för stängsel mot rovdjur

Inom utvald miljö i landsbygdsprogrammet finns det även i år möjlighet att söka ersättning för uppsättning av rovdjursavvisande stängsel i områden med dokumenterad rovdjursförekomst. I år (2012) har de län som ligger inom 100 kilometer från närmsta vargrevir fått en extra pott pengar, Uppsala län är ett av dessa. Ersättningen har också från och med i år höjts till 50 kr/m. För att få ersättningen ska du innan uppsättningen av stängslet kontakta länsstyrelsen.

Mer information hittar du på länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/upsala. Klicka vidare till Lantbruk & landsbygd - Lantbruk - Utvald miljö - stängsel mot rovdjur.

Kontaktpersoner: Martina Dernroth, Anders Liberg och besiktningsman Per Blomkvist

Foto: Ylva Englund

Jordbruk & landsbygd

SAM 12

Ansökningsåret 2012

Så var det dags igen, ett vårtecken så gott som något, SAM-inlämningen. Årets ansökningsförfarande ser mycket likt ut förra årets ansökan.

Precis som förra året får du bara ett mindre utskick hem till dig. I år innehåller utskicket inloggningsuppgifter till SAM Internet, en nyhets och översiktsbroschyr för 2012 samt ett "kom igång blad" för SAM Internet.

Uppsala Län var förra året ett av de utvalda pilotlänen för papperslös ansökan. Resultatet var över förväntan och hela 99% av alla ansökningar var elektroniska. Detta medförde även att antalet fel i inlämnade SAM ansökningar minskade!

Några råd inför årets ansökan

- Börja med ansökan i god tid! Vi på länsstyrelsen erbjuder support och du har även möjlighet att boka dator hos oss. Vi kan dock inte ta emot alla sista veckan.
- Se över dina blockgränser! I SAM Internet hittar du de senaste uppgifterna.
- SAM Internet hittar de flesta fel du gjort. Gå igenom listan noggrant!
- Sök inte på mer mark än vad du kan sköta!
- Sök endast de stöd där du kan uppfylla villkoren!

Fördelarna med SAM Internet är många. Förutom det självklara, att du slipper alla papper och att allt finns samlat på Internet. Dessutom så får snabbt reda på om du gjort något knasigt i din ansökan.

Saknar du dator?

Här finns hjälpen!

För dig som inte har tillgång till dator och Internet finns det hjälp att få. Vi erbjuder möjligheten att boka en datorplats så du kan göra din ansökan.

Observera att det är obligatoriskt med ansökan för att du skall kunna få en datorplats. Personal från länsstyrelsen finns tillgänglig för att hjälpa dig, men du måste ha förberett dig innan och bestämt dig för vad du vill söka.

Vi har öppet fram till sista inlämningsdag i Uppsala, men de sista veckorna kommer vi inte att hinna erbjuda samma service vid

Viktiga datum

29 mars

- *Sista ansökningsdag*
- *Söker du gårdsstöd måste du anmält minst 4 ha jordbruksmark*
- *Sista anmälningsdag för stödrätter om du tidigare inte har några stödrätter (minst stödrätter motsv. 4 ha)*
- *Ansökningar inkomna efter 23 april avvisas. Mellan 30 mars och 23 april görs ett procentuellt avdrag*

15 juni

- *SAM och åtagande måste vara korrekt underskrivet och inkommet till Länsstyrelsen. Ej korrekt underskriven blankett avvisas. Använde du E-legitimation när du skickade in via SAM Internet kan du bortse från detta. Är du osäker på hur du signerade så framgår det i SAM Internet.*
- *Sista datum för ändring av vissa uppgifter i SAM och åtagande.*
- *Sista inlämningsdag för delvis övertag.*
- *Sista dag för att ansöka om överföring av stödrätter. (Du måste förfoga över marken du anmält i SAM).*

30 juni

- *Sista inlämningsdag för kopia av växtodlingsplan för dig som söker utbetalning för miljöskyddsåtgärder*
- *Sista sådatum.*

lånatorerna. Så vi rekommenderar alla som behöver hjälp av länsstyrelsen att söka den tidigt!

Du kan boka en datorplats vid följande platser och tillfällen.

Uppsala: From 17 feb till 29 mars. 09,00–14,00.

Enköping (Komvux): 22:a feb och 7:e mars. 13,00–15,30 alt. 15,30–18,00.

Gimo (Aktivitetscentrum): 9:e mars och 16:e mars. 09,15–12,30 alt. 13,00–16,15.

Tierp (Högbergsskolan): 23:e feb. 09,15–12,30 alt. 13,00–16,15.

Vid för lågt deltagande kan tillfällena komma att flyttas till Uppsala.

Glöm inte att ta med ditt lösenord för SAM Internet 2012! Anmälan görs via telefon: 018-19 51 70, 19 51 71 och 19 51 72.

SAM Internet support

För dig som är lite osäker på SAM Internet finns det flera alternativ till hjälp. Om du helst vill sitta hemma, ring oss på supporten! Vi har hjälpt åtskilliga lantbrukare genom åren att göra sin ansökan på SAM Internet.

Om du behöver hjälp med SAM Internet ring SAM Internetsupporten! Vi finns tillgängliga mellan 09:15 och 16:00 varje dag. Tel 018-19 51 70, 018-19 51 71 och 018-19 51 72.

Det kommer även att finnas support under kvällar och helger. Tider och telefonnummer för denna support kommer att finnas på jordbruksverkets hemsida.

Kurs i SAM Internet

Har du aldrig använt SAM Internet? Vi erbjuder då en kortare utbildning där vi visar dig hur du använder SAM Internet. Det kommer även att finnas tid att jobba med din egen ansökan och kanske till och med få den klar! Personal från länsstyrelsen hjälper till. Denna kurs erbjuds enligt följande.

Uppsala: 1:a mars. 09,00–12,00 eller 13,00–16,00. Anmälan görs via telefon: 018-19 51 70, 19 51 71 och 19 51 72

Har du ett åtagande som går ut 2012?

Då kommer du att få ett erbjudande om förlängning när du gör din SAM-ansökan 2012. Grundregeln är att du måste förlänga allt, det vill säga all areal, alla djur (gäller inte dig som har Ekologisk djurhållning) eller annat som kan ingå i ditt åtagande. Det finns dock några undantagsregler för dig som inte kan ta med all mark/djur i förlängningen av åtagandet. Exempel på detta är om du inte har kunnat förlänga ditt arrende eller dina avtal för att få använda marken.

Observera att kopia på intyg eller avtal ska bifogas om du vill minska ditt åtagande!

*Maria Sillén 018 - 19514
Kalle Näslund (SAMI) 018 - 195133*

Jordbruk & landsbygd

Nu summerar vi förra årets kontroller

Vi kan glädjande konstatera att andelen fel minskar för andra året i rad!

Inget kontrollföretag har fått helt avslag på gårdsstödet och endast 9 st har fått någon sanktion. Detta är troligtvis en stor positiv effekt som vi ser av jordbruksverkets blockinventering.

Vad gäller skötsfelen inom gårdsstödet så är andelen fel även här betydligt mindre än tidigare år. Endast 1 % av kontrollerad gårdsstödsareal har fått någon anmärkning (dåligt underhåll eller betesmark som inte varit betad). Anmärkningar har gjorts för ca 15 % av kontrollföretagen. Detta är en förbättring med 50 % jämfört med tidigare år.

Även inom miljöersättningarna så har andelen fel minskat. Det är framför allt inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar som andelen fel minskat kraftigt, 2009 fick 31 % helt avslag, i år är motsvarande siffra 2,6 %! Inom de tre största miljöersättningarna (ekologisk produktion, vallodling och betesmarker&slätterängar) har endast 5 st drabbats av totalsanktion och 35 st (14%) har fått dubbelsanktion.

Vanligaste skötsfelen inom miljöersättningarna är obetade/ej skördade marker, en anmärkning som gjorts på 158 ha, vilket motsvarar 2,8 %, även detta en låg siffra.

Till följd av dessa fina resultat kommer Uppsala län att kunna ligga kvar på

samma låga kontrollfrekvenser för arealkontrollerna som 2011!

Även inom CDB kontrollerna har andelen fel minskat, tyvärr är dock andelen fel som konstateras fortfarande höga, 42 % av kontrollföretagen har drabbats av tvärvillkorssanktioner, av dessa har 36 procent fått 1 % avdrag, 36 procent 3 % och 28 procent 5 % eller mer. De fel som konstateras jämt fördelade mellan brister i journalföring, rapportering till CDB och brister i märkningen. Tidigare år har felen framför allt gällt rapporteringen till CDB.

Vad gäller får&get kontrollerna så är 2011 års resultat det sämsta sedan kontrollerna startade 2007. Hela 76 % har fått anmärkningar. Här är det framför allt märkningen som brister. Av de som har fel så har 88 % märkningsfel, resterande 12 % har fel på journalföring samt förflyttningsrapportering.

Kontrollsäsong 2012

Nu pågår register- och märkningskontroller av nöt och får för fullt och vi vill därför passa på att påminna er att se över era rutiner för märkning, journalföring och rapportering.

Kontrollerna sker i de allra flesta fall oaviserat, vilket betyder att kontrollen ska påbörjas inom tre timmar från det att ni meddelats att kontroll kommer att ske. Vid kontrolltillfället ska djuren samlas ihop så att det blir möjligt att läsa av märkningen. Personal från Länsstyrelsen räknar in djuren och kollar av märkningen. Man

har med sig aktuellt CDB-underlag (gäller nöt) som utgångspunkt. Vi går också igenom din journalföring. Ofullständiga eller saknade uppgifter i journalen kan ibland styrkas med andra dokument, exempelvis inköpskvitton eller slaktavräkningar. Även för korrekt ifyllda uppgifter görs stickprovskontroller mot andra dokument. Spara därför alla sådana uppgifter! Uppgifterna sammanställs och registreras, därefter skickas resultatet till djurhållaren. Det är mycket viktigt att man läser igenom resultatet från kontrollen och hör av sig till länsstyrelsen om man har frågor. Då finns möjlighet att reda ut eventuella missförstånd innan beslut fattas.

Länsstyrelsens veterinärenhet ansvarar för tillsynen av djurskyddslagen, men även landsbygdsenheten har ett ansvar för djurskyddet och dessa två enheter samarbetar därför inom detta område. Vid fullständiga tvärvillkorsskontroller genomförs djurskyddskontroller av landsbygdsenhetens personal och vid djurkontroller görs förutom kontroll av journalföring, märkning och rapportering, även en översiktlig kontroll av djurskyddet. Underlaget från denna kontroll lämnas till veterinärenheten och eventuella brister följs upp av djurskyddsinspektörer.

Har du frågor om länsstyrelsens kontrollverksamhet, hör av dig till kontrollsamordnare Erika Löhman 018 – 19 52 78, 070-598 12 72 erika.lohman@lansstyrelsen.se

Foto: Ylva Englund

Foto: Ylva Englund

Har du sökt ekologisk miljöersättning?

Glöm då inte att dokumentera din ekologiska växtodling och djurhållning!

Du ska ha uppgifterna om din växtodling och djurhållning nerskrivet antingen på papper eller i din dator. Vid ett kontrollbesök av länsstyrelsen granskas denna dokumentation och stäms även av mot kvitton och verifierationer.

Mallar som du kan använda dig av finns på Jordbruksverkets hemsida www.sjv.se. Du får använda dig av en egen mall men den ska då innehålla följande uppgifter:

Växtodling

- växtföljder
- ursprung och behandling för utsäde och andra förökningsmaterial
- datum för sådd och plantering
- ursprung, mängd och datum för spridning av gödsel- och

jordförbättringsmedel

- ursprung, mängd och datum för spridning av växtskyddsmedel
- andra eventuella växtskyddsåtgärder

Djurhållning

- uppgifter om fodrets ursprung
- foderstat för alla grupper av djur
- uppgift om inköpta djur kommer från en certifierad ekologisk produktion, kretsloppsriktad produktion, ekologiska produktionsformer eller om djuren är konventionella
- datum för de perioder djuren har tillgång till utevistelse
- för idisslare: datum för betesperiodens start och slut
- för fjäderfä och slaktsvin: datum för när djuren föddes eller köptes in och datum för när djuren skickades till slakt eller togs ur produktion

Jessika Nyman Ekologisk djurhållning 018-195124

Kooperationens år 2012

2012 är av FN utsett till Kooperationens år i syfte att öka kunskapen om den kooperativa företagsformen. I motiveringen lyfter FN bland annat fram de kooperativa företagens förmåga att bidra till ökad sysselsättning, social integration och minskad fattigdom. Under Kooperationens år ska även styrkan i den kooperativa affärsmodellen lyftas, som ett alternativt sätt att göra affärer och främja socioekonomisk utveckling.

För att förbättra förutsättningarna för samverkan mellan företagare och möjligheter att skapa fler nya jobb kan Länsstyrelsen erbjuda utbildning inom området om tillräckligt intresse finns. Anmäl ditt intresse redan nu till anna.anjou@lansstyrelsen.se

Anna Anjou 018-19 53 30

Jordbruk & landsbygd

Här gör landsbygdsprogrammet skillnad!

Jobb på landsbygden och en hållbar tillväxt med hänsyn till regionala förutsättningar är några av målen i nuvarande Landsbygdsprogram, 2007-2013. Länsstyrelsen ger aktörer och entreprenörer på landsbygden möjlighet att söka bidrag för att starta, diversifiera eller utvidga verksamheter, men också för att höja kompetensen hos företagarna. Monica Sandström, som driver Syltkrukan i Månkarbo, har med egen drivkraft och med stöd från Länsstyrelsen utvecklat sitt företagande och sin kompetens. Gröna Bladet bad att få göra en intervju med henne.

Monica, kan du beskriva utvecklingen från starten med Syltkrukan, fortsättningen med stuguthyrning, till ett helt nytt samarbete inom honungsproduktion och hur de olika projekten har påverkat dig och din omgivning?

- Allt startade i väldigt liten skala med biodling som hobby, berättar Monica. Efter 17 år på SLU kände jag att jag ville göra något annat och utveckla mina intressen. Det fanns många uppslag, alltifrån musteri och trädbeskränning till kyrkvaktmästeri, men till slut bestämde jag mig för ett syltkokeri, som då blev det första fröet till den verksamhet jag har idag, fortsätter Monica. Den främsta drivkraften i mitt företagande har alltid varit att leta efter utmaningar. Jag trivs bäst när jag får vara problemlösare och när det inte är alltför enkelt, fortsätter hon. Jag oroar mig sällan för vad som ska hända utan det mesta fixar sig!

Länsstyrelsen var med redan från början 1991 och gav etableringsstöd till företaget.

- Då höll jag till i ett enkelt torp och dit kom dåvarande landshövding Hans Alsén för att dela ut stödet personligen, berättar Monica. Mitt företag var ett av fyra som lyftes fram som exempel på nya verksamheter för landsbygden och den uppmuntran gav mig bevis på att det

jag gjorde var viktigt, fortsätter Monica.

Torpet låg lite avigt till och 1994 flyttade företaget ner till Månkarbo samhälle. Monica köpte mark och barack som efter om- och tillbyggnad kom att inrymma både café, butik och syltkokeri. Samtidigt med utökningen anställdes en av Monicas söner i företaget. Till caféet kom både matgäster och andra som frågade efter logi.

- Just då hade Tierps kommun lediga lägenheter i Månkarbo och 2002 fick jag låna en fyrarumslägenhet som jag möblerade och hyrde ut, berättar Monica. Uthyrningen gav pengar direkt till skillnad från arbetet med bär och sylt som gav intäkter först senare, fortsätter hon. 2004 behövde kommunen själv lägenheten och jag fick lämna tillbaka den, berättar Monica vidare. I samma veva blev en fastighet en bit utanför samhället till salu. Huset var nergånget men jag såg potentialen med en stor skogstomt så jag köpte fastigheten.

I bikuporna är aktiviteten låg nu under vintern men allt är redo inför den kommande säsongen. Foto: Karin Svanäng.

Jordbruk & landsbygd

Maria Eriksson, Björn Aronsson och Monica Sandström utanför förädlingshuset där byggnationen är i full gång. Foto: Karin Svanäng

Träden fälldes, marken röjdes och mycket arbete lades ner på det som idag är en hel stugby med flera byggnader för uthyrning. Det senaste huset är ett litet vandrarhem som byggdes 2009. Efterfrågan ökar hela tiden. 2011 var uthyrningen dubbelt så stor som 2010, som i sin tur var dubbelt så stor som 2009.

- Jag har bra beläggning och det är många studenter och jobbbara som hyr stugorna. En viktig konkurrensfördel när man håller på med service är att alltid vara anträffbar och att kunna svara på förfrågningar. En uppdaterad hemsida är helt avgörande för uthyrningen, förklarar Monica.

Det senaste tillskottet i Monicas verksamheter är ett förädlingshus för honung som håller på att byggas en bit norr om Månkarbo.

- Vet du vad som hände i somras, utbrister Monica. Ett företag i Värmland, Rådehults Bigård, hörde av sig och ville att vi skulle överta deras maskiner för honungsförädling. Vi åkte dit och bestämde oss på stående fot att ta över deras verksamhet. Tillsammans med några kollegor har jag nu startat ett aktieföretag och vi är i full gång med att bygga en förädlingslokal för verksamheten, berättar Monica.

Vi tar bilen och åker till Monicas kollegor, Björn Aronsson och Maria Eriksson. Det är på deras gård som det nya förädlingshuset håller på att färdigställas och det är lokala snickare från Björns murarfirma som bygger

lokalerna. Det ursprungliga huset var ett gammalt magasin med tjocka väggar men den nya planlösningen följer de regler som gäller för livsmedelshandling.

- Vi fick rikta upp väggarna och lyfta hela huset men stommen var stadig och vi tyckte det var roligt att behålla det ursprungliga utseendet, förklarar Björn. Inlastningen sker i ena ändan av huset och utlastningen i denna andra, berättar han vidare, eftersom in- och utflödet av livsmedel måste vara särskilt från varandra.

Hur kom det sig att just ni tre gick tillsammans och bildade Murarbiets Honung AB?

- Det började med att Björn och jag våren 2006 gick en biodlarkurs för Monica, berättar Maria. Då startade vi också med egen biodling och sedan har samarbetet fortsatt.

Tierps biodlarförening, där Björn är kassör och Monica är sekreterare, har 30 medlemmar och de ser ett ökat intresse för honungsproduktion. Tack vare medel för kompetensutveckling i Landsbygdsprogrammet kan föreningen erbjuda kurser och studieresor till både nya och mer erfarna biodlare. Det är inga problem att sälja honungsprodukter eftersom det idag är det brist på svensk honung. Halva konsumtionen av honung måste importeras.

- Vi ska bara ha svensk honung och det kommer att behövas 10-15 ton honung

till företaget, så alla nya odlare är välkomna, berättar de vidare.

Maria och Björn räds inte nya utmaningar eftersom båda har bytt jobb tidigare och funnit det mycket inspirerande. Vad var det som fick er att satsa på en ny verksamhet denna gång?

- Jag har arbetat i byggsvängen i snart 20 år och är ganska sliten i kroppen, berättar Björn, så när erbjudandet kom i somras så slog vi till direkt. Tänker man efter för länge så vågar man nog inte satsa, fortsätter Maria. Samtidigt har vi båda två möjligheter att trappa ner våra ordinarie jobb successivt i takt med att företaget växer.

Övertagandet omfattar maskinell utrustning, recept på honungsprodukter, kundregister och grossistavtal. Maria visar exempel på etiketter i vackra gula och gröna nyanser med företagets logga som är klara att användas.

- Vi började med att tillverka glögg och senap i andra lokaler före jul, berättar Monica, men nu gäller det att under våren komma igång med den riktiga tillverkningen i det nya huset. Allt ska vara klart till påsk då vi inviger huset i samband med Konst på väg, fortsätter hon.

Efter att ha berättat om alla verksamheter så får Monica frågan om hur hennes företag passar in i Landsbygdsprogrammets mål.

Jordbruk & landsbygd

- Jag tycker att min verksamhet passar väldigt bra in, säger Monica. Idag arbetar jag och båda mina söner i företaget och vi har två säsongsanställda. I det nya aktiebolaget kommer tre personer att vara verksamma. Vi har livsmedel som kännetecknas av hållbar produktion med lokala råvaror, korta transporter och täta kundkontakter. Uppland har allt, slätter, skogar och hav, med bra förutsättningar för frukt och bär och vi köper upp råvaror från närområdet. Läget nära Uppsala och Stockholm gör att vi till största del säljer våra produkter på lokala marknader, typ Bondens marknad, men även via återförsäljare. Tack vare avtal med Svensk Lantmat har vi bra fraktavtal när vi transporter våra produkter, fortsätter Monica. Mitt eget företag är idag mycket diversifierat, eller hur, säger Monica. I närområdet har det också tillkommit flera livsmedelsföretag under de senaste åren, fortsätter hon.

Vad har de olika stöden betytt för ditt företagande?

- Stöden har varit viktiga för att kunna utvidga verksamheten hela tiden och hade vi inte fått de senaste stöden beviljade så hade vi nog inte vågat satsa, konstaterar Monica.

Har du några råd till personer som vill utveckla nya verksamheter på landsbygden?

- Börja gärna i liten skala, ta kontakt med andra, våga fråga och leta information, säger Monica. Det är inte alltid enkelt och lönsamt att vara företagare, fortsätter hon. Men det finns ju särskilda medel att söka, understyrker Monica, som skulle kunna utveckla landsbygden ännu mer. Tyvärr så upplever många att det är krångligt att söka stöd, men man ska inte behöva vara agronomie doktor för att göra en ansökan, förtydligar hon.

Vad är nästa projekt som du brinner för och vad står högst på önskelistan för din egen del 2012?

- Den lokala företagsklubben, där jag är ordförande, lyckades få en informationsskylt till Månkarbo uppsatt vid motorvägen, berättar Monica, och det har säkert räddat orten. Nu är nästa projekt att ordna lättskötta marklägenheter här i samhället för äldre och där är jag med och ansöker om stöd via Leader, fortsätter hon. Jag gör det jag vill göra, har ett rikt socialt liv och arbetar tillsammans med min familj och vänner, avslutar Monica. Och det jag önskar mest just nu är en ny

lingonrensutrustning, så jag kan köpa upp mer lingon till hösten!

Vill du veta mer kontakta:

Företags- och investeringsstöd:
Margareta Insulander, 018-19 53 79,
margareta.insulander@lansstyrelsen.se

Projektstöd och kompetensutveckling:
Anna Anjou, 018-19 53 30,
anna.anjou@lansstyrelsen.se

Årtal för beslut och typ av stöd från Länsstyrelsen

År 1991 Etableringsstöd vid igångsättande av syltkokeri

År 1994 Investeringsstöd till om- och tillbyggnad av café, butik och syltkokeri

År 2009 Stöd till kompetensutveckling inom biodling

År 2009 Investeringsstöd för nybyggnation av ett mindre vandrarhem

År 2011 Investerings-, förädlings- och kanalisationsstöd vid uppbyggnad av lokaler för förädling av honungsprodukter.

Monica Sandström i sin cafébutik hoppas få in nya produkter snart från Murarbiets honung. Foto: Karin Svanäng

Jordbruk & landsbygd

Attraktivt landskap - ett skyltfönster för bygden

Under 2011 har projektet Attraktivt landskap – ett skyltfönster för bygden genomförts, med stöd från Landsbygdsprogrammet. Utgångspunkten för projektet är att natur- och kulturvärden är en resurs för landsbygdsutveckling. Fina kulturmiljöer är attraktiva och lockar människor att stanna i bygden, både som besökare och som inflyttare. En bygd med ett starkt natur- och kulturhistoriskt varumärke gynnar landsbygdsföretagare inom landsbygdsturism, lokala matföretag och andra aktörer i bygden. Kulturmiljö är helt enkelt en konkurrensfördel!

Projektet började med att vi kontaktade utvecklingsgrupper som var intresserade av kopplingen mellan kulturmiljö och bygdeutveckling. Vi startade inspirerande och givande samarbeten med Möklintaprojektet i Västmanlands län, Söderöns utvecklingsgrupp i Uppsala län och Söderby-Karls utvecklingsgrupp i Stockholms län. Tillsammans har vi dechiffrerat de tre miljöerna och kommit fram till vilka inslag det är som gör dem attraktiva, men också vad som idag utgör hinder för att miljön ska nå sin fulla potential av kulturmiljöupplevelser. Vi har använt en analysmetod där vi först studerar områdenas historia och de avtryck som utvecklingen gjort i landskapet. Därefter letar vi reda på kärnan i den positiva upplevelsen av miljön och ser hur denna kan stärkas genom olika konkreta åtgärder. Åtgärdsplanen blir till kulturarvsbaserade bygdeutvecklingsplaner. Arbetet har skett med ett löpande förankringsarbete i bygden, både genom utvecklingsgruppernas försorg och genom offentliga möten och vandringar.

Vilka typer av åtgärder som blir aktuella beror på vilken geografisk nivå som man gör planen för. För en hel bygd blir ofta övergripande informations- och kompetenshöjande åtgärder mest effektiva, som till exempel byggnadsvårdsrådgivning och information om olika typer av offentligt stöd för vård av kulturlandskap och äldre bebyggelse. Det kan också handla om att röja

trädråd som döljer viktiga siktlinjer – kanske mot kyrkan uppe på sin höjd, eller mot ett öppet dallandskap med stora skönhetsvärden. För en enskild by eller gård kan planen innehålla andra typer av åtgärder, som att se över färgsättning och takmaterial på enskilda byggnader, att hamla viktiga träd eller att rekonstruera äldre gatu- och hägnadssystem.

Vilken skillnad har projektet gjort för landsbygdsutvecklingen i de tre bygderna? Det kanske viktigaste är att vi tillsammans tagit fram ett fungerande redskap för hur en säljande, attraktiv kulturmiljöupplevelse kan förädlas – ett arbets sätt som kan användas i alla bygder där kulturmiljön är en betydelsefull ingrediens vid bygdeutveckling. Projektet har också åstadkommit en medvetenhet och stolthet i bygderna om de stora kulturmiljövärden som finns där, tillsammans med en kunskap om vad det är som bygger upp värdena. Detta innebär en garanti för en god och hållbar förvaltning i framtiden. Flera av grupperna har uttryckt sin uppskattning med att materialet kan användas vid diskussioner med kommunerna vad gäller deras planarbete och bygglovgivning. Sist men inte

minst har utvecklingsgrupperna startat olika processer för att genomföra åtgärder. Speciellt informationsinsatser som skyltar, broschyrer och websidor har varit intressanta att gå vidare med, men också till exempel restaurering av strategiskt viktiga äldre överloppsbyggnader, gårdsgårdsbygge och riktad, begränsad landskapsvård.

Vår erfarenhet är att metoden lämpar sig väl för direkt praktisk tillämpning med åtgärdsprogram för enskilda entreprenörer inom kultur- och landsbygdsturism. Här är förbättring av närmiljöns kulturmiljöupplevelse en investering som kan ge direkta ekonomiska resultat, och det finns en tydlig aktör med både rådighet och intresse av att åtgärder genomförs. Om det blir ett positivt resultat kommer framgången att sprida sig som vattenringar till andra entreprenörer i bygden. För att nå framgång för en hel bygd krävs dessutom att ett brett förankringsarbete.

*Marja Erikson och Per Lundgren,
Upplandsmuseet*

Jordbruk & landsbygd

Hur arbetar Uppsala län med bredbandsfrågan?

Regeringens nationella digitala agenda vill att Sverige ska ha ett bredband i särklass vilket kräver utbyggnad av fiberanslutningar, speciellt på landsbygden. Till hjälp för att påskynda utbyggnaden har regeringen anslagit drygt 10,2 miljarder kronor till Uppsala län under perioden 2012–2014. Varje län bör ta fram en regional agenda och ett handlingsprogram som hjälp för att kunna prioritera och fördela medel mellan olika projekt och sökanden. För Uppsala län håller Länsstyrelsen och Regionförbundet på att ta fram en regional digital agenda. När det gäller Landsbygdsprogrammet finns även länets genomförandestrategi som visar prioriteringar inom bredbandsområdet.

Situationen i Uppsala län

De större orterna i Uppsala län har bra tillgång till ADSL och till fiber, dock i varierande omfattning. Länsstyrelsens kartläggning, 'IT-infrastruktur i Uppsala län 2009', finns publicerad på länsstyrelsens hemsida och fungerar som en marknadsanalys över situationen i länet. Rapporten visar att 83 procent av hushållen på landsbygden och 84 procent av företagen på landsbygden saknar fiber och att det finns brister i tillgången på ADSL. Enligt kartläggningen saknar 43 procent av hushållen och 46 procent företagen på landsbygden tillgång till ADSL med en kapacitet på minst 2 Mbit/s. Det är därför speciellt viktigt är att telestationerna på landsbygden fiberansluts. Idag är 9 stationer i Uppsala kommun, 14 stationer i Tierps kommun, fyra stationer i Östhammars kommun och två stationer i Enköpings kommun samt en i Heby kommun inte anslutna med fiber. I Knivsta, Håbo och Älvkarleby är alla telestationer fiberanslutna. Vid fiberanslutning ges möjlighet att få avancerade ADSL tjänster, typ digital-TV, samtidigt som fiber kommer närmare de boende i vissa glesa delar av länet. Även de glesa delarna av Uppsala och Tierps kommuner saknar fiber i stor utsträckning.

I den nya Plan- och bygglagen (PBL) är elektroniska kommunikationer ett nytt allmänt intresse som

ska beaktas. Alla kommuner i länet arbetar med elektroniska kommunikationer i översiktsplaner och annat planarbete. Exempel på vad som händer just nu är att i Knivsta och i Heby sker kanalisering som en del i VA-utbyggnaden. Heby håller på att ta fram en infrastrukturplan inför arbetet med översiktsplanen. I Östhammar samverkar stadsnätet med samhällsbyggnadskontoret. I Håbo pågår tankeverkstäder med politiker och i Uppsala håller kommunen på att ta fram ett program för infrastruktur för elektroniska kommunikationer.

Bredbandsgruppen i Uppsala län med representanter från alla kommuner och länsstyrelsen möts regelbundet för att öka samverkan inom området elektroniska kommunikationer.

Få ansökningar om stöd till bredband

Medlen som är avsatta för bredbandsutbyggnaden fördelas som projektstöd via Landsbygdsprogrammet, som kanalisationsstöd och som stöd från Post- och Telestyrelsen (PTS). Se faktarutan. Få ansökningar om stöd har hittills kommit in till länsstyrelsen. En anledning är att det i Landsbygdsprogrammet är föreningar på landsbygden som har rätt att söka och att det krävs mycket engagemang för att få ihop närboende till en sådan satsning.

Bredbandskurs

För att få mer kunskap och för att öka engagemanget genomför LRF i Mälardalen tillsammans med Länsstyrelser i Uppsala län under vintern en bredbandskurs. Ett 20-tal deltagarna representerar tillsammans åtta intressegrupper som är spridda över länet.

Göran Lundström, konsult inom bredbandsområdet, genomförde bredbandskartläggningen 2009 och är också en av föreläsarna på kursen.

- Den främsta anledningen till av deltagarna går kursen är att de idag saknar bredband eller har mycket dåliga anslutningar, säger Göran. Kursdeltagarna vill jobba för att i sitt närområde få en anslutning med optisk fiber och kunna använda bra bredbandstjänster. De är även beredda att lägga ner ideellt arbete för att uppnå detta.

Kursen innehåller fem studieträffar med överblick av bredbandsuppbyggnaden, kunskap om förutsättningar och villkor för ledningsdragning och förankring samt projektering och budgetering av ett samfällt bredbandsnät. Deltagarna får också information om hur en upphandling kan genomföras och till en av träffarna är de kommersiella aktörerna inbjudna. Vidare erbjuds

Faktaruta:

Projektstöd söks av föreningar via Landsbygdsprogrammet och länsstyrelsen ger stöd med 50 procent av totalkostnaden. För projektstöd till själva anläggningen finns inget fastslaget maxbelopp. Villkoret är att nätet skall vara öppet för alla operatörer och tjänsteleverantörer. Sökanden ska lämna in en marknadsanalys som visar hur tillgången på bredband ser ut i det tilltänkta området. Rapporten: 'IT-infrastruktur i Uppsala län 2009' kan användas som underlag till marknadsanalysen. Blanketten "Ansökan om projektstöd" skickas in till länsstyrelsen tillsammans med marknadsanalys och samtycke till medfinansiering från PTS. Blanketterna kan laddas ner från Jordbruksverkets hemsida: <http://www.sjv.se>, där det även står mer om de olika stöden.

Kanalisationsstöd kan lämnas till en kommun, samfällighet eller enskild och avser att rören, som är avsedda för IT-infrastruktur, anläggs, dokumenteras och tillhandahålls. Stöd utgår med högst 50 procent av anläggningskostnaden dock max 35 kr/m vid samförläggning eller max 60 kr/m utan samförläggning. Blanketter kan erhållas från länsstyrelsen. Stödet kan kombineras med stöd från Landsbygdsprogrammet.

Stöd från Post- och telestyrelsen (PTS) kan medfinansiera projekt där stöd söks från Landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen förmedlar även detta stöd.

Jordbruk & landsbygd

Kasationen är nergrävd och redo för fiberdragning. Foto: Karin Svanäng

kursdeltagarna möjlighet att skriva en ansökan till länsstyrelsen om stöd för bredbandsutbyggnad.

- För att lyckas med ett bredbandsprojekt är det viktigt att tidigt i processen välja en operatör att samverka med liksom att få en bild av kundintresse, kundunderlag och tekniska möjligheter i området, fortsätter Göran.

Vad tror du krävs i vårt län för att vi ska nå regeringens mål för den digitala agendan?

- Det är viktigt att frågan kommer upp på den politiska agendan i alla kommuner, svarar Göran. Kommunerna behöver även ha en plan för detta och visa hur man avser att stödja utbyggnaden av fibernät. Exempelvis kan man stimulera samförläggning och lägga ner tomma rör när det byggs VA-ledningar, vägar och cykelbanor.

Uppsala län ska ta fram en digital agenda för att kunna

förverkliga det nationella målet om bredbandsutbyggnad. Vad tror du att en länsövergripande strategi kan bidra till?

- Strategiarbetet kan bland annat bidra till att man enas om definitioner och mål för bredband, att man sätter upp vissa principer för offentliga insatser inom området och att man underlättar arbetet med att hitta lösningar på gemensamma frågeställningar, t.ex. markfrågor, avslutar Göran.

Kursen ska avslutas i mars och förhoppningsvis resultera i att ett antal bredbandsprojekt kan komma igång i Uppsala län.

Vill du veta mer kontakta:
Rikard Grönborg, 018-19 52 84
Margareta Insulander, 018-19 53 79
Karin Svanäng, 018-19 52 24

Du kan även läsa mer om stöd till bredband på länsstyrelsens hemsida:
www.lanstyrelsen.se/upsala

Ändringar av landsbygdsprogrammet

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Regeringen har överlämnat till EU-kommissionen ett förslag till ändring av landsbygdsprogrammet.

Denna ändring, efter godkännande från kommissionen, omfattar åren 2012 och 2013. Syftet med ändringen är dels att öka satsningarna på djurvälstånd och på bredbandsutbyggnad, dels att omfördela medel inom programmet för att anpassa insatserna till efterfrågan av medel. De största ändringarna innebär att:

- Åtgärderna för "infrastruktur" och "samarbete inom jordbruks-, livsmedels- och skogssektorn" stängs från och med 1 januari 2012. Innevarande medel för över till andra insatser.
- Investeringsstödet förstärks med och en öronmärkning görs riktad mot grisföretag för ombyggnationer.
- En ny ersättning för djurens välbefinnande införs och motsvarar, i sitt upplägg, en femårig miljöersättning. Ersättningen riktar sig mot suggor.
- Ersättningen för rovdjuravvisande stängsel höjs till 50 kr/löpmeter.
- En särskild satsning för att öka anläggningen av våtmarker och restaurering av ängs- och betesmarker införs.
- Satsningen på bredbandsutbyggnad ökar genom tillförsel av 375 miljoner kronor.

Med anledning av dessa ändringar arbetar Länsstyrelsen för tillfället med att uppdatera Uppsala läns genomförandestrategi för programmet. En uppdaterad strategi ska vara klar i mitten av februari.

Helene Holstein
018 - 195384

Jordbruk & landsbygd

Stora resurser tilldelas Greppa Näringen i Uppsala län för 2012

Greppa Näringen är ett kunskapsprojekt som arbetar för att minska lantbrukets miljöpåverkan och samtidigt förbättra lönsamheten i lantbruksföretagen. Greppa Näringen drivs av Jordbruksverket i samarbete med LRF, länsstyrelserna samt ett stort antal företag i lantbruksbranschen.

Som medlem i Greppa Näringen erbjuds du kostnadsfri rådgivning anpassad till just din gård.

Rådgivningen ges inom en rad olika teman, till exempel växtnäringsbalanser, kväve- och fosforstrategi, markpackning, växtskydd, klimat, dränering, våtmarker och utfodring. Du får även möjlighet att delta på kurser och studiebesök som Greppa Näringen anordnar.

Främst riktar sig Greppa Näringen

till lantbrukare med mer än 25 djurenheter eller 50 hektar åkermark. För våtmarksrådgivning finns ingen djur- eller arealgräns.

Idag har Greppa Näringen 210 medlemmar i Uppsala län. Ungefär 30 000 ha åkermark ansluten men målet är att fördubbla arealen till 2013. Greppa Näringen i Uppsala län har tilldelats 2,5 miljoner för 2012.

Länsstyrelsen har upphandlat rådgivning av sju olika företag för 2012. Se listan och kontaktpersoner nedan. Tror du att Greppa Näringen

skulle tillföra något till ditt företag? Hör av dig till oss på länsstyrelsen eller någon av rådgivarna så får du veta mer!

Cecilia Bertholds – rådgivningsansvarig på Länsstyrelsen.
cecilia.bertholds@lansstyrelsen.se
018 - 19 50 64

Asnaketch Woldetensaye – upphandling, budget och kursansvarig på Länsstyrelsen.
asnaketch.woldetensaye@lansstyrelsen.se
018 - 19 52 03

Grepparådgivare i Uppsala län 2012

Växa Sverige	Sofi Öhlund	070 - 6882115
Idegran Produktion	Oskar Franzén	018 - 495 62 42
MULEkonsult	Björn Nylander	070 -7977760
VäxtRåd	Jon Orvendal	0171-26527
Associera Lantbruksrådgivning	Winjand Koker	070 -5621787
HS Konsult AB	Sören Eriksson	070 -7462588
Naturvårdsgruppen Väst AB	Anders Himmerland	0708 - 83 65 69

Du som bor längs Tämnrån, Olandsån eller Örsundaån - ta chansen att påverka ditt vatten!

Länsstyrelsen har valt ut områden där vi satsar på att uppnå god vattenkvalitet. Tanken är att erbjuda kurser, studiecirkel och enskild rådgivning som är anpassad efter de förutsättningar som finns i respektive område. Vi vill skapa en sammanhållen grupp som arbetar med frågorna och som kan inspirera andra. Genom att få med oss flera inom ett visst område kan vi visa att vi verkligen kan göra skillnad. Det är också viktigt för oss på länsstyrelsen att ta del av era lokala kunskaper och få era synpunkter på hur vi arbetar med exempelvis vattendirektivet och tillsyn. Satsningen är en del i projektet Greppa Näringen som ni kan läsa mer om på sidan 13.

Landsbygdsenheten och Naturmiljöenheten på Länsstyrelsen har valt Tämnrån, Olandsån och Örsundaån som prioriterade vattendrag. Längs Tämnrån och Olandsån har vi redan påbörjat

samarbetet. Arbetet längs Örsundaån inleder vi till hösten.

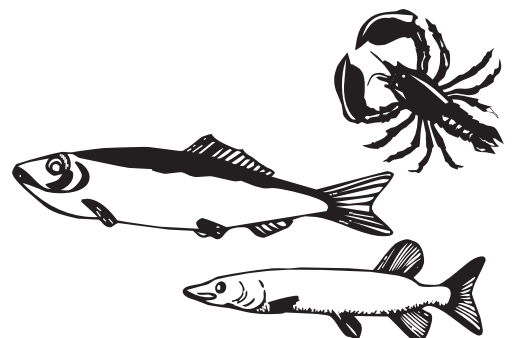
Tack vare ett stort engagemang från Hökhuvud Hargs LRF lokalförening i Gimo har vi redan kommit en bra bit på vägen längs Olandsån. Samarbetet mellan lokalföreningen och länsstyrelsen har lett till en endagskurs om bland annat utfodring, biogas och grovfoderodling. Vi har också haft tre studiecirkelkvällar med tema hemmaproducerat foder, grovfoderodling och dränering. Vi planerar även ytterligare aktiviteter till fältsäsongen.

I Harbo, Östervåla och Tierp, som ligger i nära anslutning till Tämnrån, har vi hållit tre uppstartsmöten. Deltog gjorde bland annat Wiltrud Neumann från kommunen, Gunilla Lindgren från naturmiljöenheten på länsstyrelsen, Jonas Berglind från LRF och Jon Orvendal från Växtråd. Hur arbetar vi tillsammans för att förbättra vattenkvaliteten? Hur mycket bidrar enskilda avlopp, reningsverk respektive lantbruket till övergödningen? Var är det mest effektivt att sätta in åtgärder? Vilka fakta grundar sig länsstyrelsens klassningar av vattendragen på?

Intressanta teman för framtida möten är markpackning, strukturkalkning, dränering och vattendragsvandringar. I februari drar vi igång så mer information kommer snart!

Tack vare satsningarna har medlemsantalet i de prioriterade områdena ökat markant. På bara någon månad fick Greppa Näringen 25 nya medlemmar. Ett 40 tal lantbrukare kom på startmötena i Tämnråns avrinningsområde och 20 personer deltog på kursen i Gimo. Nu hoppas vi på ett fortsatt stort engagemang under 2012.

Tack alla ni som har bidragit med bra idéer och synpunkter och hjärtligt välkomna till kommande aktiviteter!

Jordbruk & landsbygd

Läge för våtmarker – Greppa Näringen satsar mer!

Våtmarker är naturliga reningsverk som kan bidra till en vackrare gårdsmiljö, bättre jakt och en ökad biologisk mångfald. Anläggs våtmarken vid ett belastat vattendrag kan upp till 90 procent av anläggningskostnaden medfinansieras av Länsstyrelsen. När anläggningen är klar har du dessutom möjlighet att söka skötselstöd för våtmarken de kommande 20 åren. Anlägg en våtmark för nytta – och nöje! Ta möjligheten att få kostnadsfri rådgivning på plats via projekt Greppa näringen!

Viktiga våtmarker

I nationens miljömålsarbete spelar våtmarker en viktig roll för att skapa förutsättningar för ett friskt och levande vatten. Detta sker främst genom att de renar vattnet från kväve och fosfor som annars läcker till våra sjöar, vattendrag och hav.

Våtmarker har ofta dikats ur eller fyllts igen. I vissa områden har så många som 9 av 10 våtmarker försvunnit. Detta har inte bara gjort att vattnet idag blivit mer belastat utan även trängt undan de djur och växter som är knutna till våtmarkens rika miljö.

Nytta & nöje

Genom att anlägga en våtmark kan du bidra till att minska övergödningen, skapa livsutrymme för en rik biologisk mångfald och även njuta av en vacker vattenspegel. Bättre jakt, fågelskådning och skridskobana får du på köpet.

Bra läge

En våtmark renar bäst där vattnet är kraftigt belastat av näringsämnen.

Därför bör man leta efter lägen med en stor andel åker i tillrinningsområdet. Om vattnet dessutom ha möjlighet att dämmas upp så blir anläggningen mer kostnadseffektiv än om man bara schaktar fram den. Ta gärna hjälp av Greppa näringens kostnadsfria rådgivning för att hitta bästa anläggningssätt.

Ekonomiskt

I dagsläget är det mycket fördelaktigt att anlägga våtmarker. Har du ett bra läge för en våtmark kan länsstyrelsen medfinansiera våtmarken med upp till 90 procent av anläggningskostnaden! Taket för anläggningsstödet är 200 000 kr/hektar påverkad yta och för fosfordammar 300 000 kr/hektar. Med påverkad yta menas all mark som är påverkas negativt ur produktionssynpunkt. När våtmarken sedan är anlagd har du möjlighet att få skötselstöd för hela den påverkade ytan. Detta stöd utbetalas i 20 år och är 4000 kr/ha för åkermark och 1500 kr/ha för övrig mark.

En våtmark hos dig!

Se gärna över dina ägor efter våtmarkslägen. Kanske kan en åker få bättre arrondering eller en "värdelös" mark bli en vacker våtmark. Tveka inte att tänka stort – kanske kan du och grannen skapa en sjö.

Kostnadsfri rådgivning och kurs

Är du intresserad? Du har möjlighet att få kostnadsfri rådgivning för ditt, eller dina, våtmarkslägen. Som medlem i projektet Greppa Näringen kan du få kostnadsfri rådgivning både om hur du kan anlägga våtmarker, modul 14A, och om skötseln av dina befintliga våtmarker, modul 14B.

Om du önskar få ytterligare enskild rådgivning inom Greppa Näringen är du välkommen att bli medlem i

*Fåglarna hittar snabbt till nya våtmarker av alla storlekar.
Fotograf: Morgan Johansson*

Greppa Näringen.

Gå gärna in på hemsidan www.greppa.nu för att få veta mer om det breda rådgivningsutbudet!

För att få enskild rådgivning ska du först göra en medlemsansökan via länsstyrelsen. Blanketten går att beställa eller att ladda ner på länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/uppsala/Sv/lantbruk-och-landsbygd/lantbruk/greppa-naringen/

Anmäl ditt intresse till Länsstyrelsen för att boka ett besök eller kontakta rådgivaren direkt. (För kontaktuppgifter till Naturvårdsgrupp i väst AB se sidan 12). Besöket ger dig svar på lämpliga anläggningslösningar samt en uppskattad kostnad och storlek på våtmarken. Rådgivaren går även igenom vilken skötsel som är lämplig och dina finansieringsmöjligheter. Allt utan kostnad! Tänker du söka stöd för våtmarker, kontakta alltid Länsstyrelsen innan några arbeten påbörjas.

*Morgan Johansson,
Naturvårdsgruppen i väst AB
0708 - 517712*

*Asnaketch Woldetensaye
018 - 19 52 03*

Resultatet av ett samarbete mellan grannar. Fotograf: Morgan Johansson.

Kurser och rådgivning

Greppa Näringen grundkurs kombinerad med studiebesök

Välkommen till kursen där du får veta mer om optimal användning av växtnäring och växtskyddsmedel - kunskaper som kan förbättra både miljön och ekonomin! Lantbruket och miljön är i fokus och vi erbjuder föreläsningar och studiebesök där vi bland annat kommer att diskutera om växtnäring, bekämpningsmedel samt utfodring.

Kursen består av en dag på sal och en halv dags studiebesök. Du har möjlighet att välja mellan två olika kurstillfällen på sal, antingen den 29/2 i Uppsala eller den 6/3 i Boglösa, Enköping. Studiebesöket genomförs den 8 mars och vi besöker Håkan och Teri Lee Eriksson (2010 års vinnare av WWF's Östersjöpris), Wiggeby gård utanför Stockholm.

För fortsatt rådgivning inom Greppa Näringen ska man inom två år ha gått denna utbildning. Du som blev Greppa medlem före år 2011 och gått grundkurs inom REKO eller inom IP (Integrerad Produktion) får fortsatt rådgivning utan att gå kursen men är hjärtligt välkommen ändå!

Kursen är kostnadsfri och öppen för alla som är intresserade – även om du inte är medlem i Greppa Näringen.

Anmälan senast den 21 februari 2012 till: Asnaketch Woldetensaye, Landsbygdsenheten, Länsstyrelsen i Uppsala län, 751 86 Uppsala, Tel. 018-19 52 03, Fax. 018-19 52 07, E-post greppanaringen.uppsala@lansstyrelsen.se

Ta chansen att träffa och utbyta erfarenheter med kollegor och forskare. Vägbeskrivning och mer information fås vid anmälan.

Byggnadsvårdsbidrag 2012

Nu finns möjlighet att söka bidrag till vård av kulturhistorisk bebyggelse.

Om du äger eller förvaltar en kulturhistorisk byggnad kan du söka bidrag hos Länsstyrelsen till vård och upprustning som blir dyrare än normalt. Bidrag kan också ges till vård av bevarandevärda byggnader som inte används. Sista ansökningsdag för åtgärder under innevarande år är den 20 mars 2012.

Mer information om bidraget och ansökningshandlingar finns på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/uppsala, eller kontakta Länsstyrelsen, telefon 018-19 50 00.

Fotograf: Isa Lindqvist

Energieffektivisera och få din verksamhet hållbar över tid

Kursen är med blandning av utbildning, inspiration samt handfasta råd på plats hos de deltagande företagen.

Deltagarna kartlägger bl.a. det egna företags energiförbrukning, formar en energiplan, som del av miljöledningsplanen, för att minska sin energikostnad.

”Det kan vara svårt att veta var man skall börja och hur ett framgångsrikt förändringsarbete skall genomföras. Tack vare kursen får deltagarna hjälp, tips och råd för att genomföra sina projekt”, säger kursledaren Lars-Göran Sander

Kursen genomförs över längre tid med uppföljning som stimulerar och säkerställer att lämpliga åtgärder genomförs. Kursen kan även vara en hjälp då tillsynsmyndigheten t.ex. kräver energikartläggning och energiplan.

Kursen genomförs i Uppsala län som en av fem orter i Mälardalenregionen och genomförs 2012 – 2013. Kursavgiften är låg

Mer information får du vid intresseanmälan.

Information och frågor: Lars-Göran Sander på Abergon tel 0707 48 87 89 eller mail aaa@abergon.se. Läs mer på www.abergon.se

Kurser & rådgivning

Rådgivning om gårdens natur- och kulturvärden

Länsstyrelsen erbjuder kostnadsfri rådgivning för skötsel av värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet. Vid ett besök hos dig går vi tillsammans igenom de specifika skötselåtgärder du har. Det kan handla om t.ex. restaurering och skötsel av betesmark eller slåtteräng, träd och buskar i hagmarker, lämpliga betesdjur, hur du kan sköta dina stenmurar, hamlade träd, åkerholmar eller andra kulturelement för att gynna natur- och kulturvärdena samtidigt som stödreglerna uppfylls m.m. Efter besöket sammanställs råden i ett rådgivningsbrev. **Anmäl** ditt intresse till: martina.dernroth@lansstyrelsen.se. **Obs!** Begränsat antal platser.

Klimatsmarta Kretsloppsgårdar

Utveckla din gård till en kretsloppsgård! Programmet har som mål att utveckla miljö- och företagsvinster med ett kretsloppsbaseerat jordbruk/trädgårdsbruk på lokal nivå. Ur innehållet kan nämnas: gården som slutet kretslopp, att ställa om sin gård till kretsloppsgård, miljösyn och företagande, nätverk och studiebesök.

Kursserien är **kostnadsfri**. Läs mer på www.landsbygduppland.se. **Anmäl** senast 1/3 till genuin@gfok.se. **Frågor:** kursledare Bengt Lundegårdh, 018 32 08 76 eller bengt.lundegardh@gfok.se

Klimatsmart växtodling

Hushållningssällskapet upprepar en mycket uppskattad kurs om två halvdagsträffar inriktad mot framtidens växtodling.

Träff 1:

- Jordbearbetningens betydelse för klimatpåverkan, markstruktur och skördeutbyte
- Jämförelse mellan odlingssystem m.a.p. på ekonomi, drivmedelsåtgång och skördeutbyte
- Beräkning av mullhaltsutvecklingen på din gård
- Användning av mellangrödor

Träff 2:

- Sparsam körning – Bli en bränslesmart traktorförare!
- Precisionsodling – Hur kan man nyttja ny teknik för att ökat skördeutbyte och mindre klimatpåverkan?

Välj mellan två platser! Uppsala: 28/2 och 8/3.

Enköping: 29/2 och 9/3. **Tider:** kl 8-12. **Pris:** 400 kr (kostnad för förtäring tillkommer). **Anmäl** senast 21/2 till Gunnar Hadders gunnar.hadders@hushallningssallskapet.se. telefon 018-56 04 12 eller 0705 56 40 66.

Livsmedel och mervärden

För dig som tex är livsmedelsproducent, har B&B, gårdsbutik eller café. **Kommunicera mervärden till dina kunder – kvalitet, smak och förpackning!**

Vi har kurser som utvecklar och ökar lönsamheten i ditt företag. Du får hjälp med lönsamma tips för produktutveckling och marknadsföring.

Kostnad: 400 kr ex moms per dag. **Läs mer** på www.prebio.se eller ring 0705-22 43 39

Lönsam Naturturism

Öka din lönsamhet, vässa ditt företag, utveckla dina produkter! Möt några av Sveriges mest framgångsrika Naturturismföretagare

Nu har du som turismföretagare i Uppsala län en unik chans att få coaching från några av landets mest framgångsrika naturturismföretagare. Med mycket individuell rådgivning, föreläsningar och workshops får du mängder av nya kunskaper och konkreta tips från våra coacher. Under januari - september 2012 genomför Svenska Ekoturismföreningen 6 seminarier och workshops med fokus på affärsutveckling och lönsamhet inom hållbar turism.Handledning från erfarna företagare i branschen varvas med teori och tillämpning i ditt eget företag. Seminarieriet utgår från ett lokalt destinationsperspektiv och dina lokala förutsättningar. Vi kommer att bland annat gå igenom hur du kan stärka din marknadsposition med hjälp av lokala nätverk, hur du utvecklar din kvalitet och hur du bäst utnyttjar din lokala förankring. Ett uttalat mål för seminarieriet är att hjälpa till med förbättrad lönsamhet och förbättrad marknadskommunikation. Seminarieriet är även ett starkt stöd för att underlätta för er att uppnå märkningen Naturens Bästa.

Kontakt och anmälan: Tag kontakt omgående då första seminarieriet redan genomförts. Tracy Johnson, tracy@ekoturism.org, mobil: 0768-36 72 78.

JORDBRUKARSTÖD

Namn	Telefon	Arbetsuppgifter
Karin Bengtsson Sjörs	195123	Åtagandeplaner, Utvald miljö
Cecilia Bertholds	195064	Stödansvarig för ekologisk produktion
Ann-Sofie Björklin	195143	Tvårvillkor, djurkontroll, fältkontroll
Martina Dernroth	195313	Samordnare utvald miljö, åtagandeplaner för betesmarker/ slätterängar, ängs- och betesmarksinventeringen
Maria Fors	195069	Handläggning
Catrine Fredriksson	195121	Återkrav
Malin Gunnerhed	195106	Handläggning, stödansvarig för vallstödet, överloppsbyggnader, alléer, gärdesgårdar, våtmarker.
Linda Gustafsson Siretskaya	195052	Återkrav
Inga Holm	195335	Handläggning
Ing-Marie Josefsson	195350	Handläggning
Paul Karlsson	195371	Våtmarker, markavvattning
Cecilia Käll	195219	Åtagandeplaner
Lovisa Lanneborn	195127	Tvårvillkor, djurkontroll, fältkontroll
Lis Larsson	195175	Fältkontroll
Anders Liberg	195236	Utvald miljö-landskapselement, natur och kulturmiljöer i odlingslandskapet
Erika Löhman	195278	Samordnare kontroller
Mathias Neidhardt	195136	Blockkartor, blockredigering
Margaretha Nilsson	195365	Samordnare utbetalning, handläggning
Åse Nilsson	195054	Bitr. kontrollsamordnare, stödansvarig tvårvillkor. Tvårvillkor- CDB- och arealkontroller
Jessika Nyman	195124	Handläggning, fältkontroll, djurkontroll
Kalle Näslund	195133	Blockkartor, blockredigering, SAM-internet
Ulf Rosendahl	195362	Fältkontroll, förvärvstillstånd, sprutbehörighet
Maria Sillén	195104	Samordnare, handläggning
Asnaketch Woldetensaye	195203	Fältkontroll, stödansvarig, miljöskyddsåtgärder, anpassade Skydds zoner, kompensationsbidrag
Håkan Wångstrand	195014	Handläggning, fältkontroll, Utvald miljö
Tove Åsberg	195063	Handläggning, fältkontroll, djurkontroll

LANDSBYGDSPROGRAMMET

Namn	Telefon	Arbetsuppgifter
Anna Anjou	195330	Samordnare kompetensutveckling
Cecilia Bertholds	195064	Samordnare av Greppa Näringen
Margareta Insulander	195379	Samordnare företags- och projektstöd
Lis Larsson	195175	Utbetalning projektstöd
Linnéa Pettersson	195391	Utbetalning företags-, projekt och leaderprojektstöd
Karin Svanäng	195224	Energi och klimat samt bredbandsfrågor
Asnaketch Woldetensaye	195203	Greppa Näringen, kompetensutveckling klimatpåverkan, ingen övergödning, giftfri miljö

E-postadresser till personal på Länsstyrelsen:
fornamn.efternamn@lansstyrelsen.se

Nästa nummer av Gröna Bladet kommer i maj

Vill du ha Gröna Bladet med e-post? Maila ditt namn, e-postadress och kundnummer till:
anna.anjou@lansstyrelsen.se